

Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky
**SPRÁVA CHRÁNĚNÉ KRAJINNÉ OBLASTI
BROUMOVSKO**

Ledhujská 59
549 54 Police n. Metují
tel.: 491 549 020
fax: 491 549 034
e-mail: broumovsko@nature.cz
www.broumovsko.nature.cz

Dle rozdělovníku

POČET STRAN	VÁŠ DOPIS ČÍSLO JEDNACÍ/ ZE DNE	NAŠE ČÍSLO JEDNACÍ	VYŘIZUJE/LINKA	VYPRAVENO DNE
9	22. 7. 2008	00095/BR/2009/AOPK S 02495/BR/2008	Jiří Spíšek, 491 549 027 Email: jiri.spisek@nature.cz	10.2. 2009

Veřejná vyhláška

Správa Chráněné krajinné oblasti Broumovsko se sídlem v Polici nad Metují (dále jen „Správa“) jako orgán ochrany přírody příslušný podle ustanovení § 78 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění, na základě žádosti podané dne 24.7.2008 **Českým rybářským svazem - Východočeským územním svazem v Hradci Králové, se sídlem Na Zahrádkách 233, Hradec Králové, IČ 00434141** - a po provedeném správním řízení podle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění (dále jen „správní řád“), vydává toto

ROZHODNUTÍ:

Odchylný postup při ochraně ptáků podle ustanovení § 5b odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění ze zákazu uvedeného v ustanovení § 5a odst.1 písm. a) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění, konkrétně ze zákazu úmyslného usmrcování ptáků, o který požádal **Český rybářský svaz - Východočeský územní svaz v Hradci Králové, se sídlem Na Zahrádkách 233, Hradec Králové, IČ 00434141**, se na území Chráněné krajinné oblasti Broumovsko pro volavku popelavou (*Ardea cinerea*) **nepovoluje.**

Odůvodnění:

Správa obdržela od Českého rybářského svazu - Východočeského územního svazu v Hradci Králové, se sídlem Na Zahrádkách 233, Hradec Králové, IČ 00434141 (dále jen „žadatel“) dne 24. 7. 2008 žádost o stanovení odchylného postupu při ochraně volně žijících ptáků podle ustanovení § 5b odst.1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění (dále jen „zákon“), ze zákazu uvedeného v ustanovení § 5a odst.1 písm. a) - zákona, konkrétně ze zákazu úmyslného usmrcování a to **z důvodu ochrany volně žijících**

živočichů za účelem povolení **odstřelu alespoň 30 ks volavky popelavé (*Ardea cinerea*)** (dále jen „volavky“). Žadatel svou žádost odůvodnil přemnožením rybožravých ptáků, které spolu s údajným vysazováním vyder má ohrožovat výskyt reofilních druhů ryb i dalších původních druhů ryb a obojživelníků včetně chráněných druhů. Podle názoru žadatele se musí tento problém řešit rychle, jinak z naší přírody původní druhy živočichů zmizí, neboť slouží těmto ptákům za potravu. Správní orgán může - v taxativně stanovených případech podle § 5b zákona povolit odchylný postup při ochraně ptáků, a to jen na základě posouzení, zda neexistuje jiné uspokojivé řešení, na základě vyhodnocení stavu místní populace, v tomto případě volavek, a při stanovení přísně kontrolovaných podmínek. Řízení bylo podle ustanovení § 44 odst. 1 správního řádu zahájeno dnem, kdy žádost došla - Správě jako věcně a místně příslušnému správnímu orgánu.

Okruh účastníků řízení byl stanoven v souladu s § 27 správního řádu. Správa veřejnou vyhláškou dne 14.8.2008 uvědomila všechny jí známé účastníky řízení o zahájení řízení a zároveň Správa nařídila v uvedené věci ústní jednání na den 17.9.2008 - v sídle Správy CHKO Broumovsko v Polici nad Metují. K účasti ve správním řízení se dopisem ze dne 16.8.2008 přihlásilo občanské sdružení Východočeská pobočka České společnosti ornitologické při Východočeském muzeu v Pardubicích, Zámek č.2, 530 02 Pardubice, IČ 70804974 (dále jen „VPČSO“), které splnilo zákonem stanovené podmínky, a stalo se tedy postupem dle § 70 odst. 3 ZOPK účastníkem řízení.

Za účelem posouzení místních početních stavů volavky, stanovení způsobů kontroly odstřelu a uvedení dalších jemu známých účastníků (zejména obcí a občanských sdružení) Správa vyzvala žadatele, aby doplnil svou žádost. A to tak, aby bylo zřejmé, ve kterých lokalitách a katastrálních územích na území CHKO Broumovsko žádá o povolení odstřelů volavek, a uvedl konkrétní počty kusů. Ve své odpovědi žadatel pouze vyjmenoval rybářské revíry a jejich přítoky, jichž se žádost týká. Jsou to všechny rybářské revíry v CHKO a tato místa se prakticky nalézají na všech katastrech obcí v CHKO Broumovsko.

V souladu s §50 odst.2 správního řádu jsou účastníci řízení povinni při opatřování podkladů pro vydání rozhodnutí poskytovat správnímu orgánu veškerou potřebnou součinnost a v souladu s § 52 správního řádu jsou povinni označit důkazy na podporu svých tvrzení. Proto Správa vyzvala žadatele k doplnění a konkretizování jeho žádosti – k určení míst, kde dochází ke zvýšeným koncentracím výskytu volavek, eventuálně k jejich hnízdění, včetně uvedení počtu pozorovaných jedinců či hnízdních párů a k upřesnění lokalit, kde byly zaznamenány významnější negativní vlivy volavek na původní populace ryb a populace dalších chráněných druhů a to nejpozději do data ústního jednání. Protože podklady, které Správa získala k datu ústního jednání, nebyly dostatečné pro vydání rozhodnutí a v mnoha ohledech byly rozporuplné, pokračovala Správa v opatřování podkladů i dále po ústním jednání.

Dne 15.12.2008 Správa seznámila účastníky řízení veřejnou vyhláškou s tím, že byl shromážděn dostatek podkladů pro vydání rozhodnutí a upozornila je na možnost se k nim vyjádřit. Ke dni vydání rozhodnutí se k podkladům rozhodnutí žádný z účastníků řízení nevyjádřil.

Správa vycházela při vydání rozhodnutí z těchto podkladů:

1. výše uvedené žádosti zn. 366/08 z 22.7.08. (doručeno 24.7.08),
2. doplnění žádosti o lokality od žadatele zn. 398/08 z 11.8.2008 (doručeno 13.8.08),
3. doplnění žádosti o odstřel volavky o stavy těchto ptáků získané od KÚ OŽP Královéhradeckého kraje ke dni 31.3.08 zn. 455/08 z 18.9.08 (doručeno 30.9.08),
4. dílčích hlášení o rybožravých predátorech dodaných některými MO ČRS v CHKO z let 2007 a 2008,
5. žádosti o účast ve správním řízení od nevládní organizace VPČSO z 16.8.2008,
6. protokolu z ústního jednání z 17.9.2008,
7. odpovědi KÚ KH kraje zaslané na základě žádosti Správy o součinnost (sčítané stavy volavek dle mysliveckých org. z let 2000-2008) z 7.10.08 (doručeno 9.10.08),

8. tabulky 4.3.1. „Zvěř pernatá – početní stav a lov“ získané od Českého statistického úřadu za republiku z let 2004 – 2006,
9. informace VPČSO o prokázaném hnízdění v KH kraji z let 2005 a 2007 s uvedenými počty,
10. sdělení obcí s rozšířenou působností (ORP) KH kraje zaslaného na základě dožádání Správy o sčítání volavek, správních řízeních o odstřelech a o uskutečněném lovu v jejich působnosti za posledních 5 let (zpracováno do tabulky),
11. výkazů nasazení ryb a úlovků od některých MO ČRS (Broumov a Stárkov) z let 2004 – 2007,
12. jednotlivých hlášení pozorování volavek v terénech CHKO Broumovsko od 28.9.08 do 15.1.2009 (zpracováno do tabulky),
13. ze zpráv o společných sčítáních v terénech CHKO Broumovsko (za účasti zástupců Správy+VPČSO+ČRS MO),
14. hlášení ze sčítání, které provedli zástupci VPČSO v terénech CHKO Broumovsko dne 28.9.08,
15. informace o současném výskytu volavek v revíru ČRS MO Meziměstí, ČRS MO Police nad. Metují, ČRS MO Teplice nad Metují v době trvání extrémních mrazů,
16. vyhodnocení stavu místní populace volavky popelavé na území správního obvodu MÚ Náchod – studie zpracované Východočeskou pobočkou České společnosti ornitologické při Východočeském muzeu Pardubice v říjnu 2005 (autoři Číp, Diviš, Koza),
17. diplomové práce Hůlka, P. 2008: Faktory ovlivňující potravní a ostražitě chování volavky popelavé (*Ardea cinerea*). Diplomová práce, Katedra zoologie PřF UK Praha,
18. studie Návrh vhodných managementových opatření pro zachování nebo zlepšení stavu populací mihule potoční (*Lampetra planeri*) a vranky obecné (*Cottus gobio*) na vybraných tocích v CHKO Broumovsko, říjen 2008 – studie zpracované Ústavem biologie obratlovců, AV ČR, v.v.i., Květná 8, Brno, autoři Halačka, Vetešník, Mendel.

Shrnutí podkladů vzešlých z ústního jednání

Vzhledem k tomu, že žádost neobsahovala dostatek podkladů a ani na základě výzvy nebyla dostatečně doplněna tak, aby na jejím základě bylo možno rozhodnout ve věci, vycházela Správa při hodnocení žádosti z podkladů získaných na základě ústního jednání a vlastní správní činnosti. Důležité podklady pro vydání rozhodnutí byly získány při ústním jednání, při kterém k **současným počtům volavek a k jejich hnízdění v CHKO** žadatel uvedl, že v území CHKO Broumovsko se vyskytuje 100 – 150 ks volavek a to zejména na konci léta a během podzimu, jednorázově bylo pozorováno až 47 ks volavek na Starostínských rybnících a okolo 20 ks na Jetřichovských rybnících, několik párů hnízdí v Hynčické stráni, v olšíně na Křinických rybnících a pravděpodobně ve stráni naproti školce ve Velkých Petrovicích. Naproti tomu zástupce VPČSO uvedl, že od roku 1990 nebylo na území CHKO Broumovsko hnízdění volavek prokázáno a připustil, že letní a podzimní výskyt volavek v území bývá vyšší. Ptáci se dle VPČSO na podzim vyskytují v počtech 20 až 50 ks v Broumovské kotlině na polích, kde loví hraboše a hmyz, při tvrdých zimách se volavky v počtu 10 – 15 ks zdržují na teplých pramenech v nivě řeky Metuje, kde loví ryby. Při mírných zimách se dle VPČSO volavky vyskytují na polích v Broumovské kotlině v okolí Křinic, Broumovského letiště a Rožmitálu v jednotlivých lokalitách v počtu do 10 – 15 ks, v celé Broumovské kotlině se vyskytují v počtu až 40 ks a živí se převážně drobnými hlodavci.

V otázce původu volavek vyskytujících se na Broumovsku se obecně všichni účastníci jednání shodli na tom, že tiito ptáci jsou jen zcela minimálně původem z této oblasti. Jedná se o migrující nebo potulující se jedince, kteří jsou součástí populací širšího regionu Královéhradeckého kraje a přilehlých oblastí povodí Odry v Polsku.

K údajům o početnosti a stavu populací se účastníci řízení při ústním jednání vyjádřili následovně - žadatel uvedl, že nemá konkrétní údaje za Královéhradecký kraj. Zástupce VPČSO uvedl, že hnízdní populace v Královéhradeckém kraji je tvořena dvěma

koloniemi (na Rychnovsku a na Jičínsku) v počtu do 60 párů s roční produkcí do 100 ks mláďat. Dle VPČSO jsou významnější hnízdní kolonie také v bližším okolí v Pardubickém kraji na Bohdanečských rybnících a na Svitavsku v počtu cca 120 hnízdních párů, v přilehlém území Polska jsou nejbližší hnízdní kolonie na Otmuchovských jezerech a v povodí Odry ve stavech asi převyšujících Královéhradecký kraj, konkrétní údaje však nejsou k dispozici. Žadatel k tomuto ještě uvedl, že podle jeho názoru populace volavky stále roste aritmetickou řadou. Dynamiku populace odhaduje spíše podle úlovků a výlovů pstruha potočního a lipana podhorního, které začaly výrazněji klesat od roku 2000 a tento trend pokračuje. Žadatel se domnívá, že početnost populace ryb a početnost rybožravých druhů není v rovnováze. Jako vhodný nástroj pro znovunastolení rovnováhy se žadateli jeví odlov volavky popelavé, na rozdíl od případných odlovů vyder a čápů černých, kteří jsou také významnými predátory ryb, ale jedná se o zvláště chráněné druhy. Zástupce VPČSO doplnil, že počty vyskytujících se volavek v CHKO Broumovsko jsou v posledních letech stabilní, hnízdní stav je stabilně blízký nule, nebo nulový. Dle VPČSO došlo k nárůstu počtů volavek po roce 1990, v posledních 10 letech se však výskyt jeví jako stabilní. Zástupce VPČSO připustil, že je možné, že došlo k lokálnímu zvýšení výskytu volavek v okolí Meziměstí v souvislosti s realizací výstavby rybníků u Starostína před cca 6 lety.

K otázce konkrétních druhů živočichů, jejichž populace jsou podle názoru žadatele negativně ovlivněny zvýšeným výskytem volavek popelavých a kvůli kterým je žádáno o jejich odstřel, žadatel uvedl údaje týkající se pstruha potočního a o lipana podhorního. Podle statistik žadatele za posledních 10 let poklesly úlovky těchto druhů na ¼ při stejné míře zarybňování, přitom zásadnější problém se jeví u lipana. Podmínky čistoty vod se přitom zlepšují a ostatní faktory ovlivňující populace ryb se jeví jako nezměněné. Dle sdělení žadatele je rybníkářství, lovících pstruhy, dokonce méně než dříve. Populace lipana podhorního se v řekách udržuje převážně samovolně samovýtěrem. Populace pstruha potočního se udržuje z velké míry rybníkářským obhospodařováním v souladu se zarybňovacími plány, v menší míře dochází i k samovýtěru. Žadatel předpokládá, že podobně jako na rybí faunu, působí predační tlak volavek i na obojživelníky a ostatní drobné živočichy, kteří jim slouží za potravu. Zástupce VPČSO uvedl, že faunistická pozorování volavek jsou na Broumovsku zejména z čerstvě posečených polních kultur. Současně zdůraznil, že není ze strany žadatele nijak doložena souvislost mezi klesajícím trendem populací výše uvedených dvou druhů ryb s výskytem volavek na Broumovsku. Podle jeho názoru existuje mnohem více faktorů působících na rybí populace.

K stanovení výše odlovu volavek, s ohledem na odhadovanou početnost populace volavek na území CHKO Broumovsko i v kontextu širšího regionu (trvalá populace, migrující jedinci) - žadatel uvedl, že návrh odlovu 30 ks vychází z vlastních údajů o počtech sledovaných ptáků na Broumovsku a to i s vědomím, že se počet vyskytujících se ptáků opět doplní z širšího území. Záměrem žadatele je to, aby se komplexně změnil přístup ochrany přírody k tomuto druhu obecně v ČR a to i s ohledem na to, že škody vznikají zejména v zimním období na pstruhových tocích mimo lokality hnízdění. O odlov žadatel požádal i jinde v Královéhradeckém a Pardubickém kraji. Komplexní přehled o podaných žádostech a povolených odchylných postupech k odlovu volavky a odlovených volavkách žadatel neměl a odkázal správní orgán na to, aby si potřebné údaje v případě potřeby opatřil sám. K tomu zástupce VPČSO uvedl, že žádost není dostatečně zdůvodněná a nejsou jasné důkazy a vazby mezi početností populace volavek a ubývajícím počtem pstruha a lipana. Zástupce VPČSO navrhl, aby se ověřil skutečný počet vyskytujících se volavek na Broumovsku na řekách Stěnavě a Metuji. Zástupci žadatele s účastí na sčítání souhlasili.

K návrhu způsobu kontroly případně povoleného odlovu volavek zástupci žadatele uvedli, že žádný způsob kontroly zatím nenavrhují, odlov by případně zajišťovaly myslivecké organizace. Zástupce VPČSO uvedl, že v případě, že by byl odlov volavek povolen, aby jako způsob kontroly bylo v podmínce odchylného postupu stanoveno, že odlovu bude účasten zástupce Správy CHKO Broumovsko.

Na otázku, zda žadatel preventivně použil některého neletálního způsobu k odplašení volavek a sdělení výsledků, popř. uvedení důvodů, proč tyto metody nelze v daném případě použít - žadatel uvedl, že plašení volavek ve volné krajině vidí jako

problematické a jako efektivní se jeví na intenzivních chovech. Dle zástupce VPČSO je volavka velmi plachý pták, dlouhodobě pronásledovaný člověkem. V lokalitách, kde by docházelo ke soustředěným škodám působenými volavkou by plašení mělo být úspěšné. Vědecké studie uvádějí, že odstřel neměl významný vliv na výskyt migrujících nebo potulujících se jedinců, ale plašení bylo efektivnější. Dle sdělení žadatele daná problematika **nebyla předem řešena se žádnou odbornou institucí** (Českou společností ornitologickou, Agenturou ochrany přírody – sekci ochrany přírody, Českou inspekci životního prostředí, Českým svazem ochránců přírody, nebo se specialisty z Akademie věd, výzkumných ústavů, aj.), pouze v rámci Královéhradeckého kraje byly podány žádosti k povolení odstřelu a ty byly několikrát kladně vyřízeny.

Při ústním jednání tedy nedošlo ke shodě účastníků řízení o skutečnostech, které dle názoru správního orgánu mají zásadní význam pro rozhodnutí o stanovení odchylného postupu dle § 5b odst. 1 ZOPK. Z důvodu rozporuplnosti skutečností vyplývajících ze shromážděných podkladů pro vydání rozhodnutí se Správa dále zaměřila na ověření a doplnění podkladů a to mimo jiné i vlastním terénním šetřením.

Shrnutí podkladů, které Správa zjistila z vlastní správní činnosti

Z hlášení z terénních pozorování na území CHKO Broumovsko vyplývá, že se volavky soustřeďovaly a přemísťovaly v závislosti na změnách v nabídce potravy a dle vývoje počasí. V září a v říjnu 2008 bylo možno ptáky zastihnout ve vyšších počtech v polních kulturách v Broumovské kotlině (například v jednom dni po 9 ks v katastrech obcí Křínice a Martínkovice). Současně byly volavky pozorovány podél vodních toků, většinou však 1 až 2 ks, maximální zaznamenaný počet 4 ks 28.9. u Velkých Petrovic. Na rybnících v té době maximální počet 3 ks na rybníku Šlégr a 6 ks na rybníku Cígel a 27.10 na rybníku sousedícím s řekou Stěnavou ve Starostíně 12 ks. V listopadu se již počaly volavky objevovat pravidelně u vodotečí, ale spíše jednotlivě. Maximální jednorázový počet byl zjištěn u Velkých Petrovic, a to 7 ks. Pak nastala další změna v souvislosti s předvánočním vypouštěním některých rybníků, od kterých rybáři hlásili zvýšená pozorování. Toto se zase projevilo částečným vymizením volavek z míst podél toků, kde do této doby byly pravidelně pozorovány. Dalším významným obdobím pro sledování byla doba výrazného ochlazení na přelomu roku, které bylo po několika dnech doplněno silnější sněhovou pokrývkou (do 20 cm) na celém území CHKO. Tento stav trval přibližně do poloviny ledna 2009, kdy výskyt volavek byl soustředěný na nezamrzlé toky. Členové Českého rybářského svazu, místní organizace Teplice nad Metují dne 11.1.2009 provedli jednodenní sčítání ve svém revíru na řece Metuji a jejích přítocích. Bylo napočítáno celkem 16 ks volavek takřka rovnoměrně rozptýlených po několika stovkách metrů na uvedených tocích v rybářském revíru Teplice nad Metují. Tuto skutečnost v terénu následně ověřil i zoolog Správy. Zhruba po půlce ledna, kdy došlo k oteplení, tání a také částečnému ústupu sněhu z polních kultur, bylo možno opět zaznamenat menší frekvenci pozorování volavek na známých místech na tocích.

Z ústního jednání také jednoznačně vyplynulo, že na území CHKO Broumovsko se vyskytují volavky, které náleží k širší populaci v areálu přesahujícím hranice CHKO. K rozmnožování volavek na území CHKO Broumovsko prakticky nedochází, nebo jen velmi vzácně, ptáci pocházejí ze vzdálenějších hnízdišť mimo CHKO Broumovsko, jedná se často o pohlavně nedospělé ptáky, migranty nebo o ptáky, kteří se zde po ukončení hnízdění vykytují v rámci potulky. Protože orgán ochrany přírody musí dle § 5b odst. 2 při rozhodování o odchylném postupu vyhodnotit stav „místní“ populace, byl zaměřen další postup při shromažďování podkladů na území celého Královéhradeckého kraje (včetně širšího přehledu), kde bylo možné získat relevantní údaje o počtech jedinců, hnízdění, povolených i realizovaných odlovech. Ty byly zjištěny dožadáním u správních orgánů činných v otázkách ochrany přírody, myslivosti a rybářství v Královéhradeckém kraji a dotazováním u ostatních institucí. Z těchto podkladů vyplynulo, že:

- na území republiky dle výkazu statistického úřadu v honitbách bylo sečteno v roce 2004: 21 508 ks a loveno 148 ks, v roce 2005: 23 606 ks a loveno 84 ks a v roce 2006: 25 844 ks a loveno 93 ks volavek,

- na území republiky dle odborných odhadů v současné době hnízdí okolo 2 000 párů volavek,
- na území celého kraje dle informace poskytnuté krajským úřadem KHK na základě sčítání mysliveckých organizací bylo napočítáno v roce 2005: 1 464 ks, v roce 2006: 1 660 ks, v roce 2007: 1 736 ks volavek,
- na území celého kraje, podle údajů, které poskytly jednotlivé obce s rozšířenou působností (ORP), bylo na základě vydaných odchylek odloveno v roce 2007 10 ks volavek, v roce 2008: 43 ks volavek. V roce 2008 byl povolen odlov 96 ks volavek s platností některých povolení až do roku 2009. Na základě tohoto údaje lze odhadovat, že výše odlovu v roce 2009 bude podobná, jako v roce 2008,
- na území Královéhradeckého kraje jsou v posledních 3 letech známy 3 hnízdní kolonie volavek (Jičínsko, Rychnovsko, ZOO Dvůr Králové n.L.) o celkovém počtu okolo 100 párů, v blízkém okolí Královéhradeckého kraje se mimo výše uvedené nachází ještě hnízdní kolonie u Městce Králové v počtu cca 50 párů.

Správa CHKO Broumovsko též shromáždila podklady, které řeší vazbu mezi volavkou popelavou a populacemi volně žijících živočichů, jejichž jedinci představují pro volavky kořist. Z výše uvedených podkladů (Hůlka 2008, Číp, Diviš 2005) vyplývá následující: Volavka popelavá (*Ardea cinerea*) je brodivý pták a je to původní druh naší fauny. V posledních letech se počet volně žijících jedinců u nás stále zvyšuje, v letech 2001 -2003 v Česku hnízdilo 1900-2300 párů. V Evropě se početnost i areál druhu může značně měnit i během několika málo let. Hlavně po tuhých zimách se stavy snižují, v průběhu 2-7 let se opět dostávají do původních stavů. Na Červeném seznamu ČR je přes stoupající stavy v kategorii NT - téměř ohrožený druh (s ohledem na pronásledování ze strany rybářů). Žije v mokřinách, v okolí jezer, rybníků, vodních toků a také na polích a loukách. Živí se menšími rybami, obojživelníky, koryši, měkkýši, loví i menší savce a hmyz. Samice klade 3 až 5 vajec, která klade většinou v intervalu několika hodin až dnů. Ročně mají jen jednu snůšku vajec, ačkoli v případě její ztráty, mnohdy hnízdí ještě jednou. Jelikož bývá mezi mláďaty značný věkový rozdíl, velice často se stává, že nejmladší a nejslabší mláďata nepřežijí. V průměru páry ročně odchovávají okolo 2 mláďat.

Na základě dosavadních poznatků o potravním spektru volavek se zdá, že existuje dlouhodobá tendence ve změnách složení potravy volavek, resp. vysoký podíl drobných savců. Nárůst byl zaznamenán v posledních letech i v hnízdní době, což svědčí o tom, že se nejedná pouze o náhradní zdroj potravy. Na polích a loukách hraboši představují snadno dostupnou kořist a navíc tyto plochy jsou přitažlivé tím, že volavky mají dobrý přehled po okolí a cítí se bezpečněji. Aktuální výsledky naznačily, že např. na Třeboňsku, v oblasti bohaté na rybníky, drobní savci tvoří 50% z počtu složek ve vývrvcích volavek, 28% bezobratlých, zatímco ryby jen 16% a zbytek připadá na ptáky, obojživelníky či plazy. Ve východních Čechách (Podkrkonoší) bylo zjištěno asi 44% savců, 25% bezobratlých a 25% ryb. Louky a pole jsou výhodné pro volavky i z antipredačního hlediska: bylo prokázáno, že vyšší míra ostražitosti byla zjištěna u stojatých a tekoucích vod, zatímco volavky byly klidnější v terestrickém prostředí (na polích), kde mají lepší přehled a tudíž i vyšší úspěšnost lovu. Z těchto údajů tedy vyplývá, že volavka popelavá nemá vždy striktní vazbu na akvatické biotopy.

Správa se také zabývala aktuálním stavem ichtyofauny v území CHKO Broumovsko. Ze studie Halačky a kol. 2008 vyplývá, že ve všech vodních tocích na Broumovsku jsou odpovídající populace reofilních druhů ryb přítomny a jsou životaschopné. Stav populace chráněné vranky obecné lze na základě této studie považovat za stabilní, v případě chráněné mihule potoční lze konstatovat její stav jako potencionálně ohrožený a to z důvodu absence vhodných mikrohabitátů na tocích a z důvodu nevhodných úprav toků. Zajímavá je např. skutečnost, že vysoká početnost mihule potoční byla zjištěna na stejné lokalitě ve Velkých Petrovicích, kde byly také opakovaně pozorovány volavky popelavé. Populace volně žijících živočichů jsou ovlivňovány mnoha faktory a v předmetné studii je uvedeno i to, že rostoucím stavům predátorů, včetně volavky popelavé, je třeba věnovat zvýšenou pozornost a případnými opatřeními napomoci zachování přírodní rovnováhy. Autoři také navrhují úpravu systému obhospodařování ryb na tocích, včetně lovu.

Shrnutí a závěr

Správa CHKO Broumovsko se podrobně zabývala důvody, které vedly žadatele k podání žádosti o povolení odchylného postupu při ochraně volavky popelavé, tedy obavami z ohrožení populací volně žijících živočichů včetně zvláště chráněných ze strany rostoucí populace volavky popelavé. Správa v souladu s § 5b odst.2 ZOPK hodnotila její místní populaci, a to výskyt na území CHKO Broumovsko, ale i výskyt v širším regionu, který ve své podstatě více odpovídá skutečnému významu slova populace. Do hodnocení proto bylo zahrnuto území s lokalitami rozmnožování, ze kterých s nejvyšší pravděpodobností pochází většina jedinců pozorovaných v CHKO Broumovsko. Dále se Správa zabývala vlivem jedinců vyskytujících se na území CHKO Broumovsko na populace ostatních volně žijících živočichů. Protože mezi hlavními účastníky řízení nedošlo ke shodě v názoru na tyto klíčové otázky a Správa odbornými podklady v době podání žádosti nedisponovala, bylo zapotřebí uvážit i další podklady získané návazným šetřením.

Co se týče celkového počtu jedinců volavky popelavé, kteří se během roku vyskytují na území CHKO Broumovsko, údaje zjištěné při vlastních terénních šetření Správy i za účasti zástupců žadatele a VPČSO více odpovídají počtům, které uvedla VPČSO při ústním jednání, to se týká také sezónní dynamiky – viz výše. Jako objektivní se tedy jeví počet maximálně 50 ks v užším území Broumovské kotliny a k tomu podstatně nižší počet rozptýleně po celém území CHKO Broumovsko. Z výše uvedeného lze usuzovat, že maximální počet volavek na území CHKO Broumovsko nepřesahuje 60 ks, běžný výskyt nepřesahuje 40 ks. Vzhledem k migračním schopnostem volavky se může počet vyskytujících se volavek rychle měnit, terénní pozorování však naznačují, že po určitou část roku se volavky zdržují na stejném místě třeba i po dobu několika týdnů.

Z přehledu o hnízdících volavkách lze usuzovat také na to, že počet volavek na území Královéhradeckého kraje, uváděný souhrnně na základě sčítání mysliveckých organizací, je nadsazený (přibližně trojnásobně). Při předpokladu hnízdní úspěšnosti 2 mláďata na 1 pár, pohlavní dospělosti volavek ve 3 letech, lze z počtu hnízdících párů usuzovat, že krajská populace volavek nepřesahuje 600 ks s tím, že v určitých obdobích se zde mohou vyskytovat i migrující jedinci z okolních krajů a států, případně i ze severských zemí. Rozdíly v počtech vycházejících z mysliveckého sčítání mají původ v metodice zjišťování. To, že údaje o počtu volavek uváděné mysliveckými organizacemi několikanásobně převyšují skutečný stav, uvádějí i mnohé odborné publikace (Hůlka, 2008 – viz výše). Za správný závěr, vycházející z podkladů mysliveckých organizací, lze považovat trend růstu populace volavky, jak na území Královéhradeckého kraje, tak v rámci České republiky.

Rozdíly v uváděných počtech volavek však nejsou důvodem, pro který nebyl žadateli odchylný postup povolen. Vzhledem k formulaci žádosti, ve které je požadováno povolení odstřelu minimálně 30 ks volavek, je však evidentní, že žádosti nemohlo být vyhověno už jen z toho hlediska, že požadovaný počet představuje 50 – 100 % celkového výskytu volavky popelavé v CHKO Broumovsko. V chráněné krajinné oblasti je takto razantní zásah těžko přijatelný a prakticky neodůvodnitelný. Hlavním důvodem nevyhovění žádosti je fakt, že se v řízení nepodařilo prokázat nutnost stanovení odchylného postupu za účelem ochrany volně žijících živočichů, neboť na základě provedeného šetření, důkazů a zjištění Správy nejsou populace uvedených druhů v měřítku CHKO Broumovsko ohroženy. Snižování úlovků pstruha potočního a lipana podhorního na tocích, které jsou rybářsky obhospodařovány, nelze dle názoru Správy považovat za zákonný důvod k povolení odchylného postupu. Populace lovných ryb jsou do značné míry ovlivňovány tímto hospodařením. Rybaření ve své podstatě působí na ryby stejně jako predace. Vysazování ryb bude vždy signálem – zvýšenou nabídkou potravy pro rybožravé predátory. V ekosystému vodních toků, ve kterých je početnost lovných ryb zcela zásadně ovlivňována lidskou činností, je hodnocení potřeby jejich ochrany velmi obtížné. V případě, že aktuální ichtyologická studie v celém území CHKO Broumovsko prokázala odpovídající výskyt životaschopných populací předmětných lovných ryb, které jsou přirozenou součástí ekosystému, nelze ze srovnání úlovků současných a historických automaticky usuzovat, že jejich populace jsou ohroženy a jako

uspokojivé řešení zvolit právě odstřel volavek. Konkrétní případy vodních toků, kde by došlo k ohrožení existence populací pstruha, lipana nebo jiného druhu, který je přirozenou součástí ekosystému, a to v důsledku koncentrace volavek a jejich predančního tlaku, nebyly žadatelem doloženy a v průběhu řízení takové případy nebyly ani Správou zjištěny.

Na základě zhodnocení všech opatřených podkladů a s přihlédnutím ke všem skutečnostem, které vyšly v řízení najevo a které uvedli účastníci řízení podle § 50 odst. 4 správního řádu, dospěla Správa k závěru, že místní populace volně žijících živočichů nejsou působením predančního tlaku volavek v rámci území CHKO Broumovsko ohroženy. V posuzovaném případě tak nebyla prokázána existence v žádosti uvedeného důvodu pro stanovení odchylného postupu, tedy ochrana volně žijících živočichů. Vzhledem k možné existenci jiného uspokojivého řešení tj. plašení nebyla splněna ani další podmínka pro stanovení odchylného postupu podle § 5b odst. 1 zákona. Proto Správa rozhodla tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto rozhodnutí.

Poučení o odvolání:

Proti tomuto rozhodnutí je možné dle § 81 odst. 1 správního řádu podat odvolání do 15 dnů od jeho doručení k Ministerstvu životního prostředí a to podáním učiněným u Správy CHKO Broumovsko, Ledhujská 59, 549 54 Police nad Metují.

Dle § 82 odst. 2 se odvolání podává s potřebným počtem stejnopisů tak, aby 1 stejnopis zůstal správnímu orgánu a aby každý účastník dostal 1 stejnopis. Nepodá-li účastník potřebný počet stejnopisů, vyhotoví je správní orgán na náklady účastníka.

S tímto rozhodnutím je také možné se seznámit na Správě CHKO Broumovsko v Polici nad Metují (Ledhujská 59, 549 54 Police nad Metují) nejlépe v pondělí a ve středu od 8:00 do 17:00 hodin (mimo tyto dny po předchozí domluvě), nebo na internetových stránkách Správy CHKO Broumovsko <http://broumovsko.nature.cz>, popřípadě na portálu veřejné správy <http://portal.gov.cz>.

Ing. Hana Heinzlová
vedoucí Správy CHKO Broumovsko

Vyvěšeno dne na úřední desce Správy a způsobem umožňující dálkový přístup (elektronická deska):

Sejmuto dne z úřední desky Správy a z elektronické desky:

Rozdělovník:

Účastník řízení podle § 27 odst. 1 správního řádu - doručení písemně na doručenkou:

- Český rybářský svaz, Východočeský územní svaz v Hradci Králové, Na Zahrádkách 233, 503 41 Hradec Králové
- Východočeská pobočka České společnosti ornitologické při Východočeském muzeu v Pardubicích, Zámek 2, 530 02 Pardubice

Ostatní účastníci řízení podle § 27 odst. 3 správního řádu – doručení veřejnou vyhláškou:

- Obec Adršpach, 549 52 Adršpach
- Obec Bezděkov, 549 64 Bezděkov nad Metují
- Obec Božanov, č.p. 111, 549 74 Božanov
- Město Broumov, 550 01 Broumov
- Obec Bukovice, 549 54 Police nad Metují
- Město Červený Kostelec, 549 41 Červený Kostelec
- Obec Česká Metuje, 549 56 Česká Metuje
- Obec Hejtmánkovice, č.p. 118, 550 01 Broumov
- Obec Heřmánkovice, č.p. 215, 549 84 Heřmánkovice
- Město Hronov, nám. ČSA 5, 549 31 Hronov
- Obec Hynčice, čp. 15, 549 83 Meziměstí u Broumova 3
- Obec Chvaleč, 542 11 Chvaleč
- Obec Jetřichov, 549 83 Meziměstí u Broumova 3
- Obec Jívka, 549 13 Jívka
- Obec Křinice, 550 01 Broumov
- Městys Machov, č.p. 119, 549 63 Machov
- Obec Malé Svatoňovice, 542 34 Malé Svatoňovice
- Obec Martínkovice, č.p. 186, 549 73 Martínkovice
- Město Meziměstí, 549 81 Meziměstí
- Obec Otovice, 549 72 Otovice u Broumova
- Město Police nad Metují, Masarykovo nám. 98. 549 54 Police nad Metují
- Obec Radvanice v Čechách, 542 12 Radvanice v Čechách
- Město Rtně v Podkrkonoší, 542 33 Rtně v Podkrkonoší
- Obec Stárkov, 549 36 Stárkov
- Obec Suchý Důl, č.p. 145, 549 62 Suchý Důl
- Obec Šonov, 549 71 Šonov u Broumova
- Město Teplice nad Metují, Rooseveltova 15, 549 57 Teplice nad Metují
- Obec Velké Petrovice, 549 54 Police nad Metují
- Obec Velké Svatoňovice, 542 35 Velké Svatoňovice
- Obec Verněřovice, 549 82 Meziměstí u Broumova 4
- Obec Vysoká Srbská, 549 31 Hronov
- Obec Žďár nad Metují, č.p. 6, 549 55 Žďár nad Metují
- Obec Žďárky, 549 37 Žďárky

na vědomí:

- Česká inspekce životního prostředí, Resslova 1229, 500 02 Hradec Králové
- Městský úřad Náchod, odbor životního prostředí, Masarykovo náměstí 40, 547 61 Náchod
- Městský úřad Broumov, Odbor životního prostředí, Masarykova tř. 239, 550 01 Broumov
- Městský úřad Trutnov, Odbor životního prostředí, Slovanské nám. 165, 541 16 Trutnov 1